

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА XIV БРОЈ 270. □ 10. МАРТ 1985.

ЦИЈЕНА 10 ДИНАРА

УЗ 8. МАРТ

ПРВО ЧЕГА СЕ МНОГИ СЈЕТЕ при помисли на 8. март су јавове феминистичке светковине, уз обавезни жал због неравноправности на малобројне припаднице мушких рода, који се, пред штабајућим погледима „пробужђених“ жене, осјећају прилично крисим.

Били мушкари или жене, иза сваког од нас стоји значајни и вољеник неке жене — обично наше мајке. Не можемо им се захвалити јединим датом у години, али је лијепо сјетити се дивних, племенитих и драгих нам жене.

Ипак, ови сентиментални разлоги нису били повод да се прије 75 година — 1910. — прогласи Међултодничан дан жене. Нити су најнапреднији дјелови тог покрета били искључиво женске организације, већ облици покретања и Сорбе свих грађана.

Наравно, времена су се промијенила — женско питање се више не поставља као прије неколико десетина година, а ријетко су и земље у којима жене немају демократска права.

Послије револуционарног замаха и код нас се, не можемо се отети утиску, губе најнапреднија стремљења и, судећи по 8. марта, од свега остаје форма без садржине. Није организација жена једини примјер, али о њеном јубилеју је ријеч.

Наши старије суграђанке се вјероватно сјећају како су некада припремале мала славља за себе и своје колеге, а млађи су празник схватили као празник мајки, учитељица, старијих жене.

Не чини нам се да су жене данас равноправније зато што се синдикалне организације баве питањима поклона за 8. март, ни зато што, у зависности од „богатства“ радне организације, ту поклони варирају од цвијета до скупог пута у иностранство (у вријеме као мало економског патриотизма не би било на одмет).

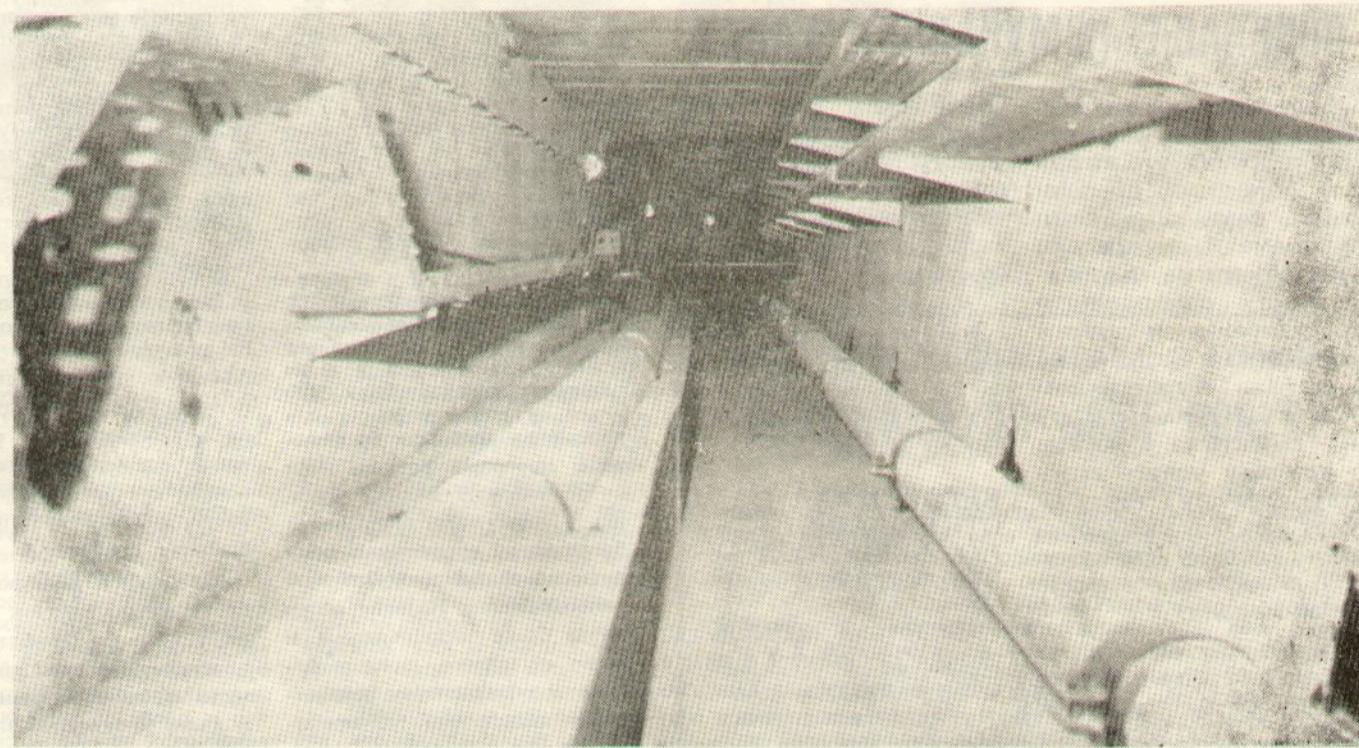
Једино што се сасвим лако да закључити јесте да је и ова организација и ово славље ушло у колоточину потрошачког манира. А сјећања на стечену равноправност претворило се у прилику за стицање тренутне привилегије.

Почели смо о сентименталности према другим женама, најчешће мајкама — чему сентименталност колективна према запосленим женама? Због равноправности? А жене, самим тим што допуштају сентименталност на властити рачун, негирају равноправност, не само природну већ и друштвену.

Потписник ових редова није противник пута у иностранство који користи културу и образовању. Лијепо би било организовати таква путовања за што већи број људи, а посебно за оне који их себи не могу приуштити.

Али зар жеље саме не увиђају гдјему разлику између својих скупих прослава и људи за које се поставља питање опстанка. Чак ни чињеница да спадамо у ред најбогатијих општина не оправдава овакве разлике. Зар није хуманије одрећи се свих, само формалних привилегија и непотребног луксуса у корист оних којима је помоћ заиста потребна? А тих примјера и у нашој општини већ има.

Божена ЈЕЛУШИЋ

У Старом граду: „Будвански метро“

ЗАВРШЕНА ИНФРАСТРУКТУРА У СТАРОМ ГРАДУ

Радови на инфраструктури у Старом граду приводе се крају — струја, канализација, вода и ПТТ саобраћај, као и три трафостанице, за што је утрошено око 26 милијарди стarih динара. Технички пријем радова биће извршен средином марта.

Извођач радова био је „Интејерал“ из Суботице, а надзор је обављао Републички завод за пројектовање Титоград и Радна организација Стари град. У разговору с директором РО Стари град, Петком Митровићем, сазнајемо да су радови урађени квалитетно и у року и да су постигнуте знатне уштеде. — На почетку је било проблема — каже нам Митровић — То су били археолошки налази, подземне воде и разрушене не зграде које су зидане давно без темеља, па је било потребно подбетонирање темеља да се не би срушиле комплетне зграде у галеријама. Внаташан дио радова изведен је кроз проходне галерије (око 450 метара дужине) на свим оним дјеловима града где је канализација није могла да иде природним падом. До краја марта објекти ће бити предати РО Стари град, а ова ће их предати даљим корисницима — комунално управи.

Завршетком инфраструктуре створени су сви предуслови за санацију конструктивних цијена

ПРИПРЕМЕ ЗА СЕЗОНУ

У циљу анализе послова за припрему туристичке сезоне, 2. марта је, на иницијативу Предсједништва СО Будва, одржан састанак са представницима организација и заједница које су задужене за одређене послове у циљу квалитетне припреме туритичке сезоне. На састанку је највише пажње посвећено пословима из области комуналне привреде — снабдијевању водом, уређењу зелених и јавних површина, организацији и функционисању комуналне хигијене, затим организацији инспекцијских служби, пословању ООУР-а домаће радиности, организацији локалног јавног саобраћаја, јавног реда и мира, здравствене службе, функционисању ПТТ саобраћаја и другим питањима у вези са припремом туристичке сезоне.

На састанку су одређени конкретни задаци и одређен рок њиховог извршења свим носиоцима туристичко-гоститељских услуга како би овогодишња сезона, која је на прагу била што спремније дочекана.

ПОМОЋ „ОБОДУ“

До сада су са подручја наше општине помоћ Електро-индустрији „Обод“ у Цетињу упутиле следеће друштвено-политичке и радне организације: Скупштина општине Будва 50.000.000 стarih динара, Општински комитет СК 20.000.000,

општинско синдикално вијеће 20.000.000, Електро-дистрибуција Будва 100.000.000, „Зета-филм“ 20.000.000, СИЗ за науку и културу 2.500.000, СИЗ за образовање и васпитање 5.000.000. Иначе, акција за прикупљање помоћи је у току.

ДР. РАТКО ВУКЧЕВИЋ

ТУРИЗАМ ЈЕ СПЕЦИФИЧНА ДЈЕЛАТНОСТ са становништвом изражавања економских ефеката. Он своје економске резултате изражава преко скоро свих привредних и непривредних активности. Може се рећи да готово нема дјелатности која у јачем или слабијем интензитету не учествује у туристичком привређивању и не добија ефекте захваљујући туризму. У задовољавању туристичких потреба учествују скоро све привредне и непривредне дјелатности и туризам својим ефектима интензивно утиче на развој пољопривреде, саобраћаја, индустрије, грађевинарства и трговине.

Квалитативне и квалитативне показатеље није могуће економски свести на једнотички именитель, па се не може дати одговор смјештајевим природе на питање економске ефективности у појединачним областима и дјелатностима, не само у туризму, него у економији уопште. Оно што је позитивно с једног, није с другог аспекта, па тако економска наука не ма сводног капиталног кофицијента о правој, реалној ефикасности. Ово посебно важи за туризам, који, поред квалитативних резултата, има веома изражене квалитативне ефekte. Ми ћемо се ограничити на сагледавање туристичких инвестиција које се изражавају преко квалитативних показатеља и настојати да дамо одговор на питање оптималног инвестиција у туризму.

СТРУКТУРА СМЈЕШТАЈНИХ ЈЕДИНИЦА НИЈЕ РАЦИОНАЛНА

Један период, код нас, у туристичком инвестирању био је веома интензиван. То је било половином седамдесетих година. Схватио се да туризам може да оправда улагања преко економских ефеката као што је утицај на платни биланс, запосленост, неразвијена подручја, остале гране и дјелатности. Градило се у тим годинама по не колико десетина хиљада кревета, број се касније смањио, да би се задњих неколико година свео на свега 10-20 хиљада кревета у свим

видовима понуде. Данас, у Југославији, имамо преко 1.200.000 кревета, од чега у хотелима 220.000, туристичким насељима 560.000, приватним собама 360 хиљада. У укупној броји смјештајних јединица, кампови чине 330 хиљада. Структура смјештајних јединица није нам рационална. Само у камповима и приватним собама имамо 60 одсто укупних капацитета. Чињеница је да се ови видови смјештаја користе у пројеку 60 дана, а то није довољно за економску ефекти вност и рационалност у раду. Учествују у укупном броју ноћења са 30%, што чини свега једну половину од учешћа у броју смјештајних јединица. Чињеница је, овде, да су и инвестиције у ове капаците релативно и апсолутно мање. Хотели, пре којих категорија, учествују у укупном броју смјештајних јединица са близу 20%, док у укупном броју ноћења учествују са 38%, што говори о већем степену коришћења капацитета, него у претходним видовима смјештаја. Слиједе остали видови смјештаја, међу којима су: туристичка насеља, пансиони итд. Ако бисмо ставили у однос укупан број ноћења у Југославији и број кревета у Југославији, добили би број 75, што представља стечење коришћења капацитета. Тај проценат је мањи и неповољнији ако се истраживање сведе само на приморска мјеста и износи свега 68 ноћења по једној смјештајној јединици. Ако би сада изразунили капитални кофицијент преко односа уложених средстава и друштвеног производа, добили би за туризам просјечни кофицијент од 5,5. Капитални кофицијент варира од врсте смјештаја и степена коришћења капацитета. У економској науци се ововијки капитални кофицијент сматра неповољним, јер га прате: висока вриједност инвестиција, недаљакан приход, дуго време ефектирања, половинично запосленост, ниска производтивност итд. Капитални кофицијент варира од објекта до објекта, мјеста, степена коришћења капацитета, висине цијена, вриједности уложених средстава, у-

купног промета, угрожених средстава. Ово је само један од елемената у мјеренju степена ефективности инвестиција, који показује само квалитативне односе. Ако је стицање у туризму, што се тиче изражавања пре који капиталног кофицијента недовољна, постављају се питања: што даље радити, где, које и какве резерве постоје, чему дати приоритет у инвестирању у ситуацији када су средства тако оскудана. Посебно у условима стабилизације искључују се много више користи, уколико би се инвестиција орјентисала на објекте по основу којих се комплетира туристичка понуда. Изучавањем ефикасности свих ових објеката по структури, дошли смо до резултата да је њихов просјеч

у већем дијелу годи не туристички капацитети су нам не-ефикасни

Констатовали смо, и путем капиталног кофицијента то потврдили, да су нам туристички капацитети недовољно ефикасни, особито у већем дијелу године, као и не довољно економски ефекти рани. Овда морамо здатку да је туризму у ситуацији пронађен кајбоље и најефикасније инвестиција у рјешавању. Укупни капацитети би се много више користи, уколико би се инвестиција орјентисала на објекте по основу којих се комплетира туристичка понуда. Изучавањем ефикасности свих ових објеката по структури, дошли смо до резултата да је њихов просјеч

и био у будуће имати праву и чује све појединачне кофицијенте, и то како пансионских тако и ванпансионских услуга. Он је, у ствари, резултат пондерисаних економских величине, укупно уложенih средстава, по структури и промета у објектима пансиона и ванпансиона и то по свим појединачним елементима.

На основу статистичких појединачних кофицијента и истраживањем по регионаима, структури свих врста туристичких капацитета, њиховог промета и инвестиција, појединачни кофицијент је капитални кофицијент од 4,5. Збирни капитални кофицијент биљежи повољнији тренд кретања, захваљујући капиталном кофицијенту, који се добија у ванпан-

ИНВЕСТИЦИЈЕ И ТУРИСТИЧКА ПОТРОШЊА

РЕГИОНАЛНО САВЈЕТОВАЊЕ О ТУРИЗМУ

САРАДЊОМ ДО БОЉЕ ПОНУДЕ

На тематској конференцији представника организација из општина Херцег-Новог, Тивта, Котора и Будве расправљано је о унапређивању сарадње туристичко-угоститељске привреде ради постизања што квалитетније туристичке понуде овог региона.

У уводном излагању Љуба Рађеновића и осталим материјалима, презентираним учесницима овог скупа, као и у дискусијама његових учесника, истакнуте су природне, културно-историјске и друге вриједности Бококотарског залива и Будве, које ово подручје представљају међу најинтересантније и најпосећеније пунктове Јадрана. Овај дио ривијере располаже са 85.000 смјештајних јединица у свим видовима смјештаја, што представља преко 70 одсто укупних туристичких капацитета у нашој Републици. Од Сутормина до Буљарице боравило је у прошлому сезони преко 600.000 домаћих и страних туриста који су остварили близу шест милионад ноћења. Само ова два податка убедљivo показују колики је допринос овог подручја укупном туристичком промету Црне Горе у којој је прошле сезоне 1,100.000 туриста остварило девет милиона ноћења.

Иако се ради о јединственом туристичком региону, тијесно повезаном и географски и привредно упућеном на вишеструку сарадњу у рјешавању проблема од заједничког интереса, општинске границе су не-премостила брана тој сарадњи! Тако у посљедње године — двије увјећа се количка је то сметња развоју и унапређењу наше туристичко-угоститељске привреде. Речено је да су највише затажиле скupštine друштвено-политичких заједница и њихови органи, туристичке друштвене организације, па и сами угоститељи. Ово се посебно односи на правно регулисање одређених дјелатности, организацију приватног смјештаја, пареску политику, цијене, категоризацију соба, одређивање комуналних такса, рад инспекцијских служби, пропаганде и акције на заштити мора и обалног појаса и многа друга питања од заједничког интереса, па је указано на потребу боље сарадње у рјешавању одређених комуналних проблема: регионалног водовода и побољшања локалног саобраћаја.

С обзиром на врло широк простор разноврсних облика сарадње у циљу унапређења туристичке понуде ове четири комуне, формирана је радна група за израду закључака с овог скупа, који ће бити достављени и извршним одборима друштвено-политичких заједница.

Из капитални кофицијент 2,5, што се у економији сматра као веома повољно, најчешће постојећих капацитета са релативно ниским инвестиционим улагањем. Са тома најчешћим кофицијентом и квалитетнијим туристичким производом, маркетингом, излетничким објектима, сувенирницама. Даље инвестицијоно улагање у основне смјештајне капацитете, не водећи рачуна о инвестицији у комплетарне капацитете, било би апсурдно, јер се не постиже основни циљ о ефикасности друштвеног улагања.

Изградњом ванпансионских објеката постиже се смањење укупног капиталног кофицијента и добијају економски ефекти. Збирни капитални кофицијент добија се формулом која у себи укључује капиталног кофицијента, да је ситуација у туризму неповољна и да је потре-

бно повећати капацитети, ако се појавију најчешће између ових општина.

За вријеме од 307 дана, колико је живјела њихова Црвена комуна, Петровчани су све спорове рјешавали споразумно, а готово редовно се оглашавали о тражењу и наређењу Политичког изложења у Будви и другим органима власти. Све фундације у општини обављале су бесплатне, а пазарина и пореска давања били су укинуты. Дана је одлучујућа скупштина за Установу у Јадрану, ујесен 1920. године. У Будви је извјештаван број људи отворено иступао против режима. Организатор ових акција био је Душан Дулетић, студент те химике, који је, такође, сарађивао с Јованом Томашевићем. У Будви је комунистички кандидат добио 40 гласова, а дosta гласова и у Светом Стефану. У оба ових општини, заједнички се избори до 21. јула 1921. године, до убиства творца Образоване Милорада Драшковића.

У будванском светостефенском општини, и поред подршке социјалистичких идеја и одређених опозиционих по-

литичких активности, према досадашњим сазнањима, није у то вријеме формиране организације КПЈ.

Међутим, Политичко изложение у Будви, заплашено ситуацијом и дјеловањем комуниста у Петровцу, извјеђено је у овим општинама. Посебна активност у обадвије општине не организована је у вези са изборима за Установу у Јадрану, ујесен 1920. године. У Будви је извјештаван број људи отворено иступао против режима. Организатор ових акција био је Душан Дулетић, студент те химике, који је, такође, сарађивао с Јованом Томашевићем. У Будви је комунистички кандидат добио 40 гласова, а дosta гласова и у Светом Стефану. У оба ових општини, заједнички се избори до 21. јула 1921. године, до убиства творца Образоване Милорада Драшковића.

У будванском светостефенском општини, и поред подршке социјалистичких идеја и одређених опозиционих по-

литичких активности, према досадашњим сазнањима, није у то вријеме формиране организације КПЈ.

Из капитални кофицијент 2,5, што се у економији сматра као веома повољно, најчешће постојећих капацитета са релативно ниским инвестиционим улагањем. Са тома најчешћим кофицијентом и квалитетнијим туристичким производом, маркетингом, излетничким објектима, сувенирницама. Даље инвестицијоно улагање у основне смјештајне капацитете, не водећи рачуна о инвестицији у комплетарне капацитете, било би апсурдно, јер се не постиже основни циљ о ефикасности друштвеног улагања.

Изградњом ванпансионских објеката постиже се смањење укупног капиталног кофицијента и добијају економски ефекти. Збирни капитални кофицијент добија се формулом која у себи укључује капиталног кофицијента, да је ситуација у туризму неповољна и да је потре-

ТРАГОМ ЗАВРШНИХ РАЧУНА

ДВОСТРУКА РАДОСТ У БЕЧИЋИМА

У хотелском комплексу у Бечићима ових дана су вео ма задовољни. За то постоје два разлога: завршни рачун показао је да су у прошој години изванредно пословали, а из Европе стижу вијести да је интересовање за одмор у објектима ООУР „Хотели Бечићка плажа“ премашило сва очекивања.

ПИСМА УРЕДНИШТВУ ВИШЕ БРИГЕ О ЧИСТОЋИ И ИЗГЛЕДУ ГРАДА

Друже Уредниче,
У току су припреме за почетак туристичке сезоне и велики се значај да је чистоћи, хигијени и што је лепше изглед града, а што све, са осталим наизглед ситницама, има утицај и на прилив гостију.

Хоћу да укажем на једну ружсну појаву која креће углед града. Ријеч је о лијепљену пропагандних плаката за музичке приредбе, концерте, филмове, затим умрлица и разних обавјештења.

Предлажем да надлежни станови на пут „шареном руглу“, тражећи и захтијевајући оштре казне за прекршиоце, па били то организатори или извођачи — појединци, јер, према садржају плаката, није тешко утврдити одговорност и кривице које треба кажњавати док се не искоријени ово ругло.

Потребно је да се зна на којим све мјестима може да се лијепе плакати и умрлице и да агенције уреде велике паное на којима ће се лијепити плакати и обавјештења. На примјер Комунална организација могла би да изради прикладне паное за плакате и хлите или корпе за бацање смећа и разних отпадака. На тај начин доћи на крај кабада хијског попашања наших грађана и схватању: ја ћу да лијепим и бацам где стигнем, а Општина нека чека. Ратко-Радомир РАЂЕНОВИЋ

Укупан приход изнеси 716 милиони динара, што је за 40 одсто геше него 1983. године. Поголем је и сстатак доходака, тако да из сопствене акумулације овај колектив издваја новац за своје потребе.

— Пословали смо веома добро — каже Трипко Матовић, директор ООУР „Хотели Бечићка плажа“. — Од свог новца уложићемо око 60 милиона динара за изградњу спорских објеката, уређење зелених површине, адаптацију соба и друге радове који треба да нашу укупну понуду подигну. Повећали смо личне доходке, а у току су припреме за почетак градње 24 стана. Поред тога, доделићемо нашим радницима 45 кредити, како би завршили започете куће.

У Бечићима су задовољни, али су већ увељико окрезултатима постигнутим ланети сезони која наступа. Најиме, већ 20. марта стижу први гости у хотел „Монтенегро“.

— Ако је судити по овој народној, да се појутру дан познаје, онда треба очекива

ти заиста добру сезону, бољу него прошлогодишњу — наставља Матовић. — Изјештаји иностраних туристичких агенција кажу да је интересовање гостију из Савезне републике Њемачке, Велике Британије, Француске, Аустрије, земаља Бенелукса и Скандинавије за одмор у нашим објектима велико. Прво гости стижу из СР Њемачке и Енглеске.

У Бечићима нису заборавили на домаће госте за којих ће од укупно 2.400 кревета бити резервисано, између 15 и 20 одсто. У главној сезони пансион ће за наше годишњеодморце стајати 2.450 динара. У предсезони и послиje ће биће јефтиније — пансион ће се кретати од 1.350 до 1.950 динара. Наши гости који буду одмарали у собама домаће радиности на подручју Бечића моћи ће се хранити у ресторанима овог комплекса. Три оброка у ек

спрес-ресторану, који се налази на самој плажи, стајаће 1.000 динара, док ће цијена у хотелским ресторанима износити 1.200 динара.

Г. С.

КРЕНУО ФЕРИБОТ „СВЕТИ СТЕФАН“

Ферибот „Свети Стефан“ барске „Прекоскеанске пловидбе“, који се налазио на ремонту у Бродоградилишту „Вељко Влаховић“ у Бијелој, почeo је 3. марта редовни саобраћај између Бара и Барија. „Свети Стефан“ ће до 9. маја саобраћати једном недељно на овој поморској релацији. Полазиће недељсам из Бара у 22 часа, а повратак из Барија је у по недеља у исто вријеме. По слије 9. маја ферибот ће на овој линiji саобраћати два пута недељно.

САРАДЊА „МОНТЕНЕГРОТУРИСТА“ И „БОКЕ“

Највећа угоститељско-туристичка организација у Црној Гори „Монтенегротурист“ и УТРО „Бока“ из Херцег-Новог убудуће ће тијесно сарадњивати. Приликом недавног Празника мимозе, који се већ годинама одржава на херцегновској ривијери, договорени су правци сарадње ова два колективи у чијим се објектима остварује већина туристичког промета.

„Монтенегротурист“ и „Бока“ ће убудуће имати заједничке пропагандне акције, заједнички ће наступати на изложбама и сајмовима у иностранству, организоваће заједничку продају туристичких капацитета, као и излете бродовима и аутобусима. Такође ће се заједнички радити на изради туристичког проспекта Црне

— Прошле године наше изложбе посјетило је близу по један милион лица из цијelog света, што овај Сајам сврстава међу најпосјећеније у Југославији — рекао нам је Мишко Вугделић, директор службе за домаће тржиште, додајући да су међу посјетиоцима били и многи привредници, који су овде закључивали значајне послове.

На Јадранском сајму план за прошлу годину премашен је за преко 60 одсто. Умјесто 50, остварено је преко 80 милиона динара.

— Прошла година била је за нас у првом смислу преломна, јер смо успјели да појавимо појавише производа из свих области привреде. Најквалитетнија је манифестација „Љетни сајам“ који се традиционално одржава од јуна до септембра. Он нам је донио око 16 милиона динара. Ову лjetnju манифестацију организујемо у сарадњи с туристичком привредом Црне Горе.

Крајем прошле године Јадрански сајам утврдио је ка лендар приредби. Прва у нију изложба је „Салон намјештаја, опреме и унутрашње декорације“ од 7. до 11. марта. Ово је, иначе, 11. изложба намјештаја и опреме за хотеле, угоститељство, трговину и домаћинства. Послије ове слиједи изложба „Туризам и исхрана“, која побуђује међу излагачима у Југославији и иностранству вели

ко интересовање, а одржава се од 5. до 10. априла. Она представља приказ производних могућности југословенске пољопривреде и прерадивачке индустрије. Циљ изложбе је да широкој потрошачкој клијентели, а посебно туристичкој привреди и трговини, представи пољопривредне производе, алкохолна и безалкохолна пића, производе хемијске и дуванске индустрије, амбалажу и опрему за ову грану производње. У мају, од 10. до 14. је изложба „Туристички пла кат и проспект“, затим изложба наутичког туризма и, први пут у Будви, туристичка берза. Ова манифестација има међународни карактер. Од 4. до 8. јуна је „XI излож

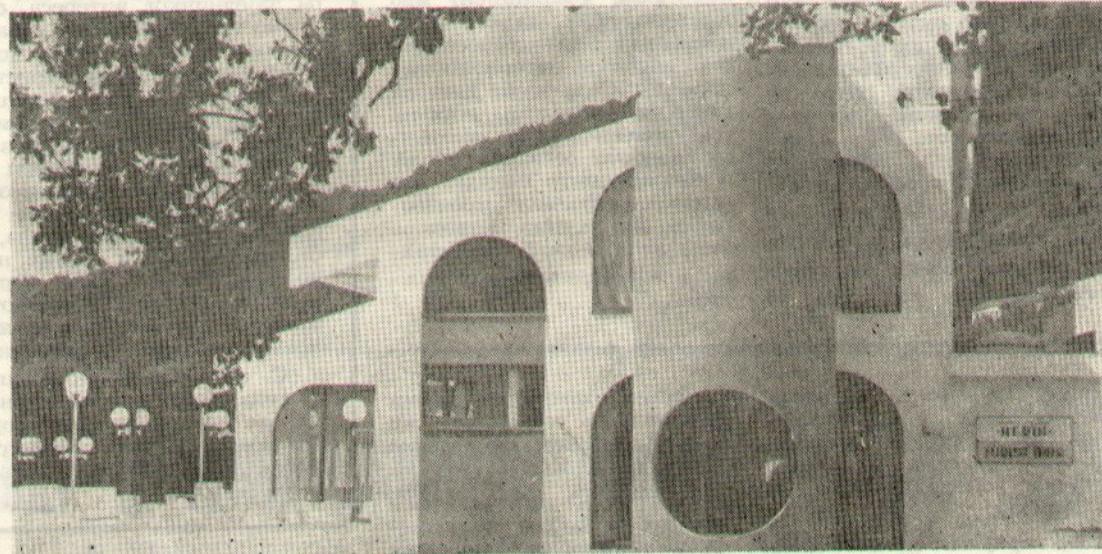

база земља у развоју“, а пратна изложба ове међународне манифестације је „Изложба домаће радиности суvenir и занатства“. „Базар мале привреде и занатства“ отвара се 1. јуна, а затвара 1. октобра. Ова манифестација, односно излагачи биће смјештени у 22 мала објекта, која су специјално саграђена за ову сврху, где се појавију да се упознају са производима домаће радиности и занатства. Мјесецни закуп једне од ових кућица је 50, односно 80 хиљада динара, зависно од њиховог типа и величине.

— Све године „Љетни сајам“ скраћујемо за 15 дана. Отварамо га 15. јуна, а затварамо 1. септембра. Овде изложбу и своје производе пријавију мали производици из цијеле наше земље. Примјера ради, прошлог лета на Сајму су се млади могли облачiti, односно куповати модне хипотове, као у Риму, Паризу, Мадриду или Лондону, и то је један од квалитета прошлогодишњег „Љетњег сајма“.

Од 11. до 15. септембра је изложба школске опреме, наставних средстава, учила, књига и уџбеника с мјесуном родним учешћем под називом „Педагогика-Експо“. Изложба „Грађевинарство“ је од 27. септембра до 1. октобра, такође са учешћем иностраних излагача. Од 9. до 13. октобра је експозиција средстава и опреме за цивилну, противпожарну, заштиту на раду и унапређење човјекове средине, пречишћавање воде, отпада, ваздуха и отклањање буке под називом „Заштита“.

С. Паповић

Туристичко насеље „Словенска плажа“

„БОРБИНА“ НАГРАДА ЈАНЕЗУ КОБЕУ

Традиционална награда „Борбе“ за најбоље архитектонско остварење у протеклој години пришла је љубљанској архитекти Јанезу Кобеју, за рјешење туристичког насеља „Словенска плажа“. То је, свакако, велико признање овом архитекти, али и „Монтенегротуристу“, чији су стручњаци дали праве пројектне задатке за хотелски град који је нико у залеђу чуvene будванске плаже. Занимљиво је истаји да је у најујој конкурenciји за ово савезно признање био и архитекта Владислав Пламенец, аутор комплекса „Авала-Могрен“, којем је пришла републичка награда „Борба“.

Кобе је изјавио: основни и први задатак био је уопште се одлучити какав тип понудити будућим гостима „Словенске плаže“. На који начин надокнадити класичну собу „с погледом на море“, јер је било очигледно да на тако малом простору приобаља не могу све собе имати тај фамозни поглед. Урадили смо пројекта типично меđiteranskog grada. За rјешавање унутрашњих архитектонских објеката морали смо да измјеримо све урбанистичко-архитектонске спољне елементе да бисмо, на kraју, констатовали да та и таква идеја уопште може да функционише. У урбанистичко-функционалној шеми града тачно је одређено гдје се шта одиграва: гдје се гости доче кују, како крећу према стамбеним објектима

и других архитектонских објеката морали смо да измјеримо све урбанистичко-архитектонске спољне елементе да бисмо, на kraју, констатовали да та и таква идеја уопште може да функционише. У урбанистичко-функционалној шеми града тачно је одређено гдје се шта одиграва: гдје се гости доче кују, како крећу према стамбеним објектима

и других архитектонских објеката морали смо да измјеримо све урбанистичко-архитектонске спољне елементе да бисмо, на kraју, констатовали да та и таква идеја уопште може да функционише. У урбанистичко-функционалној шеми града тачно је одређено гдје се шта одиграва: гдје се гости доче кују, како крећу према стамбеним објектима

и других архитектонских објеката морали смо да измјеримо све урбанистичко-архитектонске спољне елементе да бисмо, на kraју, констатовали да та и таква идеја уопште може да функционише. У урбанистичко-функционалној шеми града тачно је одређено гдје се шта одиграва: гдје се гости доче кују, како крећу према стамбеним објектима

С. Грговић

На вјежби

ГЕНЕРАЛ-МАЈОР ДРАГИША ДРЉЕВИЋ ГОВОРИО РЕЗЕРВНИМ СТАРЕШИНАМА

Недавно су у Будви почеле практичне припреме старјешина на командним дужностима на територијалној одбрани наше општине за извршење задатака у миру, ван

редним приликама и у случају рата. Организатор и извршилац овог посла био је Општински штаб територијалне одбране, а у извођењу војно-стручног дијела при-

према укључене су старјешине из Републичког штаба територијалне одбране на чelu с командантом, генерал-мајором Драгиширом Дрљевићем. У поподневним терминима војно-стручног образовања старјешинама територијалне одбране и осталим резервним војним старјешинама наше општине о новој изградњи наших оружаних снага, њиховим задацима и обавезама у одбрани наше не зависности говорио је генерал-мајор Драгиша Дрљевић.

— Захваљујући томе што наше оружане снаге врше своју друштвену улогу у околностима које су наметнуле сложеном ситуацијом у свијету, општим стањем у земљи и напорима за спровођење Дугорочног програма економске стабилизације, обезбиђено је стабилно стање у јединицама оружаних снага и на нашим границама — рекао је, између осталих, генерал Дрљевић.

Ослањање на сопствене снаге у одбрани наше независности највећи је домет у сплитеној одбрани. Само јаке и добре наоружане снаге, чији је саставни дио наша територијална одбрана, заједно са свим другим одбрамбеним структурама и читавим народом, представљају чинилац одвраћања агресора који би покушао да угрози нашу слободу.

Наш народ, наши радни људи и грађани не жале труда и одрицања када је у питању самоодбрана. Они на том плану постижу врло значајне резултате — повећавају борбену готовост оружаних снага за извршење свих задатака у миру, ванредним приликама и у рату, унапређују организациске, кадровске и материјалне промјене у сраженим снагама, побољшавају систем позадинског обезбеђења, остварују квалитетан напредак у модернизацији наоружања и војне опреме.

Сви наши радни људи и грађани поносни су на своје оружане снаге, њихова техничка достигнућа и свакодневна спремност. За нас не ма другог пута осим самоуправљања на домаћем и не сврстане спољне политике на међународном плану. За-
Перо КНЕЖЕВИЋ

СЈЕЋАЊА НА ЗАКЛЕТВУ

Прошлог мјесеца, 23. фебруара у Београду су се, поново, послје четрдесет година, окупили питомци Прве класе Војне академије, где их је поздравио генерал Петар Грачанић. Поново у строју питомаца Прве класе Војне академије био је и наш супротваник Божидар Мартиновић.

— Војна академија Демократске Федерativne Југославије основана је одлуком Врховног штаба Народнослободилачке војске 21. новембра 1944. године — сјећа се Божидар Мартиновић, пензионисани капетан, који је рођен у Бајицама код Цетиња.

— Био сам један од 2.300 бораца који су са свих страна Југославије упућени на школовање у Београд. Речено нам је било да ћemo учили војне вјештине. Питомци су били бирачи од бораца, командира водова, водних делегата, омладинских руководилаца, младих бораца који су имали посебне врлине. Већина, ако не и сви, били су чланови КПЈ или СКОЈ-а. Пут према Београду ћемамо није био лак. Морали смо пробијати засједе непријатеља, којих је још увијек било доста. Ишли смо пјешке с пушком у руци. Не треба објашњавати зашто тако, јер других пресосних средстава није ни било, а рат се још не беше стишао. Биљо је и смијета. Отприлике као и ове зиме. Ја сам био у групи од 150 бораца која је ишла за Београд из Црне Горе. Од толико нас, свега је примиљено око педесетак. У Београд смо стигли неподне крајем јануара, а тачно, 23. фебруара 1945. године, положили смо заклетву пред Врховним командантом Јосипом Брозом Титом. Том приликом први начелник Војне академије Саво Оровић нам се обратио ријечима: „Ви сте као цвијет наше херојске омладине изабрани за питомце наше нове народне Војне академије, која, за разлику од старе, реакционарне, има да буде жаривите националне свјести и патриотизма“. Први комесар Академије био је Мирко Калезић. Наставнички кадар чинили су официри бивше југословенске војске, који су превијели заробљеништво у Њемачкој, а неки од њих били су и учесници НОР-а. Један број наставника и инструктора био је из СССР-а. Та прва класа питомаца са успјехом је завршила школовање 1947. године. Сви су потом били распоређени у трупним јединицама и мјестима која су им одговарала. Обично смо били постављени за командире и команданте јединица у батаљонима. Ја сам послје Академије једно вријеме био у трупи, а касније сам радио као редитељ и сценариста у „Застави филму“. Реализовао сам око педесетак кратко-мјетражних наставних филмова, од којих се увијек ради сјећам „Поморства“, снимљено 1953. године, „Заставе наше славе“ из 1954. године, „Црном Гором“ из 1956. године.

Пензионисам сам 1960. године. На позив Војне академије компонене војске ЈНА био сам 23. фебруара ове године на четрдесетогодишњици почетка школовања у нашим оружаним снагама. Био је то за мене и моје другове из тога времена једно живо присјећање, како смо из јуриша на бункере и непријатељска утврђења отишли на школовање у Београд.

С. П.

ОСВРТ

ЗАШТО ТАКО?

Случај који се догодио 21. фебруара не престаје да буде тема наших суграђана. Један млад човјек је, умјесто да се нађе у болници, умро напуштен у једном од паркова у нашем граду. Зашије се то догодило тешко је дати одговор. Је ли за то неко крив и колико показаће истрага. За сада се једино зна да је истражни судија Општинског суда у Котору покренуо поступак против Јока Кнежевића, возача у Дому здравља, и љекара, неуро психијатра у истој установи доктор Николе Кујунџијевића.

Да укратко кажемо: изјутра око седам часова, пошто му је позлило, у Дом здравља пребачен је Ђорђе Франов, тридесетдесетогодишњи радник који је био у Будви настањен од земљотреса. Пошто га је прегледала доктор Невенка Дулетић му је дала терапију и упутила га у Невропсихијатријску болницу у Котору. На упуту је писало: пределиријум. Возач Дома здравља Јоко Кнежевић је рекао да пацијенте који немају здравствену књижницу (Франов је није имао) не примају у болницу и предложио је да се позове Одјељење унутрашњих послова и затражи од њих милиционер за пратњу. С обзиром да се није радило о лицу које је агресивно, милиционер за пратњу није додијељен. У међувремену, љекарка се консултовала с колегом Кујунџијевићем, који јој је, према сопственој изјави, рекао да је терапија у реду и да је добро што га је упутила у болницу. Возач Кнежевић тврди да му је доктор Кујунџијевић рекао да пацијента врати одакле га је преузео, док овај то демантује, додајући да он с тим случајем не ма везе, да пацијента није видио, да није има никаквих разлога да мијења упутљивке која га је прегледала и упутила у болницу.

И док суд води истрагу у намјери да се кривац утврди, да кажемо само оно што се

потом догодило: Франов је колима Дома здравља враћен пред самопослугу „Центропрома“. Убрзо се нашао на трави у малом парку код старе поште, где је издахнуо. Обдукциони налаз професора др Михаила Кулиша из Титограда каже да је смрт природна. Упут за болницу несретног Франова нађен је у колима Дома здравља.

Без икакве намјере да оцењујемо ко је и колико за све крив — то ће надамо се ускоро учинити надлежни — рећи ћемо: догађај од 21. фебруара је бацио љагу не само на колектив Дома здравља него и на цио град. Без обзира на папире, који често представљају потешкоће за пријем у болнице, није се никако смјело додати да болестан човјек буде остављен по цици зими на улици. Поготову не када је од стране дежурног љекара ра био упућен у болницу која је од Будве далеко тридесетак километара, када су на располагању била службена кола, када је ту био и возач. Стога, на крају, да кажемо: у Дому здравља је начињен велики пропуст који се никако не би смио поновити.

СЕДАМ ГОДИНА ЗА ПЉАЧКУ МАГАЦИНА

Жива М. Блажић, ранији магацинор Радне организације „Нови Дом“ ООУР „Слога“ из Београда у Ластви Грабљацкој, осуђен је на казну затвора од седам година. Као кој је утврдио суд, он је бесправно присвојио робу у вриједности од 1.276.386 динара. Његов замјеник Зоран П. Паовић ослобођен је оптужбе. Суд је, наиме, утврдио да је за мањак искључиви кривац првооптужени Блажић.

Казну затвора Блажићу изрекло је кривично вијеће Окружног суда у Титограду.

С. Г.

ЗАШТО ЈЕ СЛАБ ПРИЈЕМ ТЕЛЕВИЗИЈСКОГ ПРОГРАМА

На иницијативу Секције за информисање Предсједништва ОК ССРН Будва крајем фебруара организован је разговор представника друштвено-политичких организација с представником Радио-Телевизије Титоград о стању уређаја за пријем програма на подручју наше општине и предузимању мјера за обезбеђење квалитетног пријема.

Представници Телевизије припремили су исцрпну информацију из које се види да на подручју ове општине, која захвата површину од 122 квадратна метра, живи 8 632 становника, у 29 насеља. Да би се обезбеђено што бољи пријем изграђено су четири објекта — два средње снаге (Спас и Брајчићи), један мал (Бабац код Петровца) и један микро-репетитор — на хотелу „Белви” у Бечићима. Програм се може примати још уз помоћ три објекта из Волујици, Вељем Граду и Луштици. Дакле, сасвимово је да би се на подручју наше општине примала квалитетна слика.

Представници Будве сазнали су да се у репетиторском објекту на Спасу налазе два најсавременија ТВ уређаја који још нису укључени због догоја електричне мреже и слабог напајања електро-енергијом, па постоји опасност да се ова врло скупа опрема упропасти. Таква је ситуација с напајањем уређаја електричном енергијом и на свим осталим објектима. Приступни путеви су непроходни, па екипе Телевизије текшико могу доћи до репетиторских уређаја. А све су то обавезе које су требале да изврше Електродистрибуција „Будва” и Завод за изградњу и уређење општине.

Закључено је да надлежни у општини најхитније оспособе приступне путеве и обезбиђе квалитетно напајање електричном енергијом ТВ репетитора на овом подручју, јер је то једини услов за квалитетан пријем програма.

На састанку је речено да је дуг ТВ претплатника достигао суму од 4,5 милиона динара. Од 1852 претплатника, колико их је било пријавлено, у последње двије три године, њих половина (920) одјавило је своје пријемнике! Да ли је то учинено због слабог пријема ТВ програма или каквог другог разлога на то питање није одговорено, али је оцијењено да оправдати разлога за протесте нема.

УПУТСТВО ЗА МОНТАЖУ ОДГОВАРАЈУЋИХ АНТЕНА

За квалитетан пријем телевизијског сигнала, поред исправног пријемника, најбитнији услов је пријемна антена правилно монтирана и правилно повезана с телевизијским апаратом.

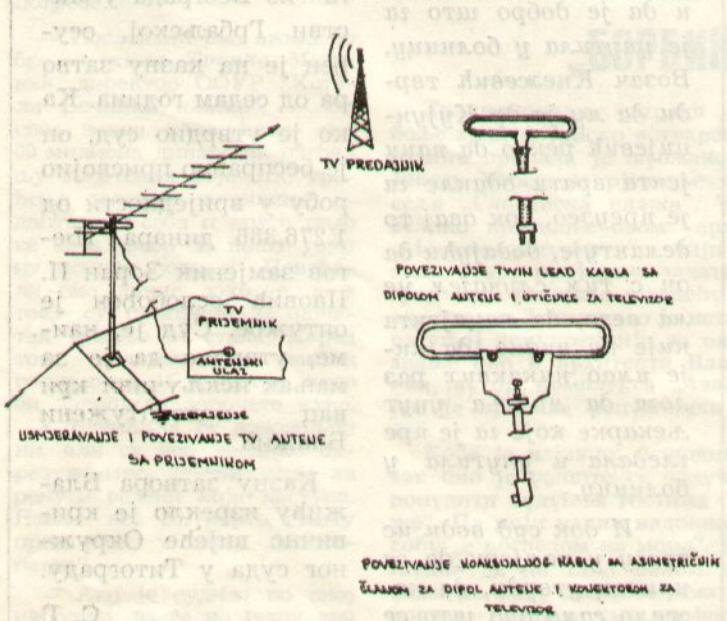
Повезивање антене с пријемником врши се антеским каблом — коаксијалним (округлим) или пљоснатим. Много корисније је употребити коаксијални кабл и поред нешто веће цијене. Наиме, у њему су губици телевизијског сигнала значио мањи зег у пљоснатом каблу, а и вијек коаксијалног кабла је много дужи.

За избор антене најбитнији услов је одакле се жели примати телевизијски програм. Као сваки телевизијски предајник или телевизијски репетитор еmitује програм на одређеној фреквенцији (тв каналу), треба знати на којој фреквенцији еmitује предајник или реемитује репетитор с којег се жели пратити телевизијски програм.

На подручју општине Будва постоје четири репетиторска објекта (Спас, Брајчићи, Бабац код Петровца и Завала — Хотел „Белви”), као и два репетиторска објекта (Вељем Град код Бара и Луштица на Обоснику) са којих се може пратити телевизијски програм.

Са објекта Спас први телевизијски програм се реемитује на 29, а други на 23 каналу. Ваља напоменути да је квалитет пријема са овог објекта, као и свих објекта на приморју, зависан од временског периода. Наиме, у љетњим мјесецима квалитет је доста слабији због истоканалиних сметњи од приватне италијанске мреже.

Са Спаса се, такође, реемитује и први италијански програм на 48. каналу. За разлику од наших, квалитет пријема италијанског програма је бољи у љетњим мјесецима због боље пропагације електромагнетних таласа, јер се овај програм прима директно из Италије (Мартина Франца) и реемитује са Спаса. Да би квалитет пријема италијанског програма

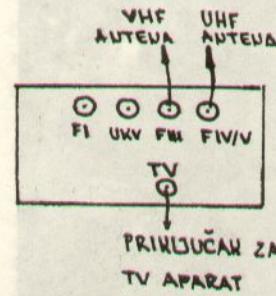

ма био што бољи током цијеле године, чине се напори да се овај програм преузима с Луштице која сигуларно добија са Ловћена.

За праћење програма с објекта Спас довољно је поставити једну UHF антenu (за пријем канала од 21 до 69) с којом се могу пратити сва три програма. UHF антenu популарно се зову и антene за други програм.

Брајчићи реемитују програм на 45. и 52. каналу. Гледаоцима који прате програм с овог објекта довољно је поставити једну UHF антenu са ознаком F IV/V или једну UHF антenu F V (канали од 38 до 69).

Бабац реемитује програме на 39. и 33. каналу. За праћење програма са овог објекта довољно је имати једну UHF ан-

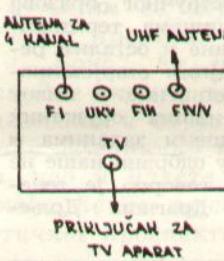
POVEZIVANJE VHF I UHF ANTENE
SA SKRETNICOM ZA PRĀENJE
TV PROGRAMA SA VELEGRADA

тenu (канали 21. до 69.).

На хотелу „Белви” у Бечићима (Завала) постављени су микрорепетиторски уређаји за покривање телевизијским сигналом насеља Борете. Телевизијски програм са овог објекта могу се пратити на 36. и 38. каналу тако да и овде треба имати само једну UHF антenu (канали од 21 до 69).

Такође за праћење телевизијског програма са Вељем Градом може послужити и комбинована VHF/UHF антена (канали 5 до 12 и 21 до 69) са којима се могу пратити сва три програма који се еmitују са овог објекта.

Са Луштице наш први програм се реемитује на 4 (четвртом каналу), а тај канал припада фреквентном подручју FI и за праћење програма на овом каналу потребно је имати каналну антenu за 4. канал. Други наш програм реемитује се на 42. каналу, а први италијански програм на 26. каналу, па је онда потребно уз каналну антenu за 4. канал имати и

POVEZIVANJE ANTENE ZA ČETVRTI KANAL I
UHF ANTENE SA SKRETNICOM ZA PRĀENJE
TV PROGRAMA SA LUSHĆE

једну UHF антenu (канали 21 до 69). За овакве ситуације не може послужити комбинована антена, већ је потребно наведене двије врсте антене повезати преко антеске скретнице као на слици.

Вељем Град I програм реемитује на 12. каналу, први италијански програм на 6 каналу, а други наш програм на 21 каналу. За праћење сва три програма са Вељем Града потребно је имати двије антене и то једну VHF (канали 5. до 12.) и једну UHF антenu (канали 21. до 69.). Са VHF антеном могу се пратити наш први и италијански први програм, а са UHF антеном наш други програм. Антене морају бити повезане преко антеске скретнице и једним каблом од скретнице до телевизијског пријемника довести сигнал. На скретнице су обиљежена фреквентна подручја и према тим ознакама извршила повезивање. VHF антenu повезати на F III, а UHF антenu на F IV/V.

Договор о усмјереном образовању

ПОСТДИПЛОМСКЕ СТУДИЈЕ У ИГАЛУ

Институт „Др Симо Мишевић“ у Игалу, у сарадњи са Биолошко-медицинским институтом из Титограда, организовао је ове године постдипломске студије из рехабилитације срчаних болесника. Прва генерација броји седам посланици, а школовање траје четири семестра, односно двије године. Препевања се одржавају у Игалу, а предавачи су поочати стручњаци из ове области с универзитета у Београду, Загребу, Јубиљани, Нишу као и из самог Института. Практична настава ће се обављати у здравствено-рехабилитационим установама у Београду, Загребу, Крапинским Топлицама и Нишкој Бањи.

Половином прошлог мјесеца у Котору су се представници Будве, Херцег-Новог, Тивта и до мајина договорили шта ће се од наредне школске године, односно од септембра, мочи учити у школским центрима ових општина. Уз сагласност Републичког СИЗ-а за усмјерено образовање ће се у Котору мочи изучавати: поморска, хемијско-техничка, природно-математичка и културно-просветна струк-ка; у Тивту: машинско-енергетска и електро-техничка; у Херцег-Но-

ИЗМЕЂУ ЖЕЉА И МОГУЋНОСТИ

Занимљив је веома различит однос дјетета према малом екрану и према књизи. Телевизијској емисији оно ће много шта опростити све чекајући да види нешто интересантније. С књигом је једно стварије: послије једне или две дјеље странице, одбацију је. Није заинтересовано.

Како да одмалена код свог дјетета развијете љубав за књигу?

* Крај прве године је вријеме да беби дате сликовницу. Користиће је као играчку. Покушаваће да је цијела, зато књига га треба да буде од отпорнијег материјала.

* Дијете од двије или три године интересује се за сликовнице које садрже неке приче. Пожељно је да су приче једноставне, да и само дијете може „у њих да се смјести“. Много лица ће збунити дијете, довољно је једно главно лице и двије или три споредне личности, нарочито животиње. На пример, дијете иде са мајом да купује, животиње иду на спавање. Таква прича потврђује и проширује дјетиноvo искуство.

* Најбоља сликовница мало вриједи ако се дијете препусти себи или ако га тиме — кажњавајте! Сликовница причиња вадост кад неко с дјететом учествује у читању. Ако притом сједи на крилу мајке или ослоње на њу — то ће касније, свјесно или несвјесно књигу чинити пријатним.

* Неке књиге — сликовнице имају мало текста, а то је права прилика да родитељи и дијете дају одушка својој машти. Само пазите: не смијете сваки пут мијењати варијанту причања, јер тиме збуњујете дијете. Оно памти шта сте му о једној страници причали претходног дана.

* За заједничко читање сликовнице или књиге најбоље је вријеме пред спавање. За млађу дјецу читање и причање не треба да траје дуже од пет минута, иначе ће заборавити почетак приче. За дјецу од четири или пет година читање може трајати до 20 минута.

Послије овог договора, кога ће, како се очекује, верификовати републички органи, ученици завршили разреда основних школа из ова четири мјеста могу да планирају шта ће и где ће почети, односно наставити средње усмјерено образовање.

ВАЖНИЈИ ДАТУМИ ИЗ ИСТОРИЈЕ СКЈ

ПЕТА ЗЕМАЉСКА

ЈОСИП БРОЗ је око 25. марта 1938. године из Париза пошао у Јуославију да би на лицу мјеста обезбиједио рукољење Партијом и радницим покретом. Не дugo потом, почетком маја, он је образовао Привремено руководство КПЈ, што је имало историјски значај за даљи развој комунистичке партије Југославије.

* Од 9. до 10. јуна 1939. године, под Шмартном громом у Словенији, одржана је Земаљско савјетовање руководећег актива КПЈ коме је присуствовало око тридесет истакнутих партијских радника из свих крајева Југославије — осим Македоније — као и сви чланови Централног комитета КПЈ. Растављано је о до тадашњем раду на коно лидацији Партије и о даљим задацима. Савјетовање је одобрило рад новог ЦК КПЈ на чијем је челу био Јосип Броз и донијело одлуку о прослави два десетогодишњице оснивања КПЈ.

* Првог децембра 1939. године друг Тито је из Москве послao писмо Иви-Лоли Рибару у коме га је обавијестио да је питање КПЈ у Коминтерни по знативно ријешено.

* У Загребу је 1940. године одржана Шеста земаљска конференција СКОЈ-а којој је присуствовало тридесет делегата изабраних у свим крајевима наше земље. У име ЦК КПЈ овој конферен-

цији присуствовали су другови Јосип Броз и Иван Милутиновић.

* Од 19. до 24. октобра 1940. у Дубрави крај Загреба одржана је Пета земаљска конференција КПЈ у чијем раду је учествовало 105 делегата, а њом је руководио генерални секретар КПЈ Јосип Броз. По одлукама и закључцима које је донијела, Пета земаљска конференција КПЈ заузима једно од најзначајнијих мјеста у југословенском револуционарном покрету. Она је показала да је КПЈ спремна и способна за наступајуће судбоносне догађаје.

* Под притиском народних маса и великих демонстрација широм земље, одржаних од 25. до 27. марта 1941. године, срушена је издајничка влада Цветковић — Мачек која је приступила Тројном пакту сила осовине (Њемачка, Јапан, Италија).

* У Београду је 27. марта 1941. године одржана сједница Покрајинског комитета КПЈ за Србију на којој је ријешено да се о свим догађајима одмах обавијести друг Титу који се налазио у Загребу.

* Двадесет и деветог марта 1941. друг Тито је авионом допутовао у Београд и присуствовао савјетовању на коме су учествовали чланови Покрајинског комитета КПЈ за Србију, Мјесног комитета КПЈ Београда, секретари окружних комитета и чланови Политбироја ЦК КПЈ из Београда.

ТРАГОМ НЕСТАЛИХ ЦИВИЛИЗАЦИЈА

Умјетност архајског доба

Архајским периодом називамо прво доба у развоју грчке умјетности до 480. године прије нове ере. Из раздобља до 8. вијека једино је остала сачувана керамика, која је украшена геометријским орнаментима, а крајем 9. вијека појављује се и представа човјечије фигуре. Постоји прве овакве вазе нађене на Дипилонском гробљу у Атини, назване су **дипилонске**. На овим надгробним вазама, које су високе преко 1,5 м, обично је приказана сцена оплакивања покojника, а има и погребних поворки и других сцена.

Крајем 8. вијека умјетнички предмети Истока увозили су се у Грчку у великом броју, те неки мајстори јединствено копирају оријенталске узоре, а други користе источњачке форме и мотиве.

Најстарији грчки храмови нису сачувани. Из прве половине 6. вијека остале су рушевине у Коринту. Међутим, најзначајнији архитектонски споменици ове епохе су храмови у јужној Италији и на Сицилији.

У Пестому једац до другог су три храма, од којих је најстарији и најбоље очуван Посејдонов храм. Најстарији јонски храмови — Артемидин у Ефесу и Херин на Самосу — нису сачувани.

Монументално вајарство заузима прво место у ликовној умјетности стarih Грка док је оно у Египту и Месопотамији служило само за украс архитектуре. Грчке вајаре интересује само човјечија фигура, и то нага, а томе је разлог био антропоморфни политеизам (вјеровање у богове у људском облику). Требало је представити богове који су били као људи, па је човјечије тијело било у првом плану њиховог интересовања.

Статус су прво рађене у дрвету, па у камену и бронзи, а препрезентативне статуе божанства рађене су у хриселефантијској техники — у злату и слоновој кости. Међутим, врло је мало остало сачувано грчких дјела у оригиналу и ово вајарство познаје мо углјавно по копијама, које нису често сачувани.

У најстаријем периоду фигура је строго симетрична, фронтално постављена, с рука

ма које висе низ тијело. На дугуљастом лицу крупне очи, а нарочито осмијех, карактеристични су за вајарство архајског периода. Углови усана повучени су навише и тако је лицу дат тзв. архајски осмијех, иако умјетник није хтио да представи наслијано лице. Мушка фигура је потпуно нага, а женска у хаљини без набора. Тако је Праксител представио највећи тијело. Ови младићи су данас у музејима, под именом Аполона, иако већина представља фигуре умрлих и побједника на такмичењима. Између представе богова и људи не макакве разлике.

Умјетник који је радио ова вјерска дјела није био надахнут религијом, већ љубавју према лијепом човјековом тијелу, а лијепо тијело Грци су веома цијенили. Вајари нису морали тражити моделе, јер се највећи тијело могло видjeti свуда — у купатилима, на тачмичењима и у гимназионима, где су се тјелесне вјежбе изводиле без икакве одјеће, па је и отуд дошао назив за њих гимнастика (грчки: гимнос - наг, го). Човјек се није стидио голотиње, већ се лијепим тијелом поносio.

Најкарактеристичније дјело античког вајарства овог времена је Москофорос. Представља приносника жртве, који на левима носи теле. Композицијом и свјежином ово дјело превазилази остала из тога доба.

Већ из тога доба има и сачуваних надгробних споменика — стела.

Сликарска дјела овог времена, као и она из каснијих периода, нису сачувана, и за њих знамо само на основу писаних извора и по рђавим копијама. Јаснију представу о архајском сликарству можемо стечи по сликарству на вазама, које је тада у Грчкој и у Атини, било достигло врхунац, а сликари су их радили били су велики уметници.

Архајска умјетност, пуна снаге и младости, дала је основу на којој ће се грчка умјетност развијати и достићи врхунац. Па и сама за себе, претекла је египатску и мејсопатску умјетност, које су, такође, биле архајске и као архајске се угасиле.

НАЈМЛАЋИ САРАДНИЦИ

ПИСМА ГЛАДНОЈ ДЈЕЦИ ЕТИОПИЈЕ

У оквиру свенародне акције „Помоћ гладној дјеци Етиопије“ ученици III. разреда Основне школе „Стјепан Митров Љубишић“ (разредни старјешина Злати Вуковић) посветили су један школски час да би се што боље упознали са том далеком земљом и писали писма њеним малишанима — својим вршићима. До носимо неколико бачких радова.

Драге другарице и другови, баш смо данас у мислима били са вама. Учитељица нам је причала како вам је, и бијо нам је јако жао. Знам да вам је тешко, али не брините се — и ми смо ту да вам помогнемо. Много би жељела да добете у нашу школу и да са нама учите. Баш прикупљамо паре да вам пошаљемо.

Примите много поздрава од ваше другарице

Катарине Галац

Чули смо да вам је веома тешко. Ми вас много волимо и желimo да нестане што прије глади. Да што свијет сазна колико патите и да вам помоћ стигне у новцу, од јећи и храни са свих страна. Наша школа, „Стјепан Митров Љубишић“, организовала је акцију прикупљања помоћи. Свако је дао колико је могао са жељом да што прије нестане глади и да и ви живите као и друга дјеца у свијету.

Воли вас ваша вршићакиња.

Милијана Нововић

Земљу Етиопију захватила су страшна суша. Народ је тешкоћама које преживљава

остао без најосновнијих животних намирница. Сваког далекој Африци, али је мени да се налази у близу као да се налази у компилуку, у нашем сусједству.

који млад или стар. Помоћ прикупљамо у задњем часу, када је за многе већ касно. Зато сада журимо — сваког дана људи шаљу храну, воду, љеќеве и новац. Много љекара вам је притецло упомоћ, а и по школама се прикупља и шаље новчана помоћ, макар колико-толико. Наши други, уместо да купују слаткише, скупљају та средства за помоћ својим друговима у далекој нам драгој земљи.

Срдечно вас поздрављавамо друг

Игор Кустудић

ју дјеца Етиопије, земље у што га имамо и друга дјеца свијета.

Драгана Вушуровић

У Етиопији влада глад. Сваког дана све више људи и дјеце умире. Цијела Будва и наша школа скапуљају новац за људе Етиопије. Сви градови, Републике и државе скапуљају новац за ту дјелу. Надам се да ће наша Република и цијела Југославија скапуљити доста новца и да ће он стићи гладној дјеци да леке Афричке земље. Ми смо помагали породицама погиблих рудара и Копаонику. Сад помажемо Етиопији. То је ред — и нама су помагали послије катастрофалног земљотреса, а да они нису помогли када нам је било тешко ми бисмо им, ипак, помагли од свега срца.

Тања Џуџа

ГОСТ РЕДАКЦИЈЕ: ВИДО РАТКОВИЋ

БОКС ЈЕ СПОРТ ЗА ХРАБРЕ

РАТКОВИЋ У ДИНАМУ

ВИДО РАТКОВИЋ је проглашен за најперспективнијег младог такмичара на међународној ревији бокса „Београдски побједник”. Поред сребрне медаље, Виду Ратковићу уручен је и велики пехар „Палате спортова” на Новом Београду, где су борбе вођене. Статуа „Београдски побједник” припадала је кубанском боксеру Рикарду Ечеверији Торезу.

Многи у Будви, послије финалних борби у „Палати спортова”, су нам рекли, да је успјеш Ратковића највећи у историји будванског спорта, чије су традиције „старе” били за седам деценија.

Видо Ратковић, одмах послије финалне борбе са Небојшом Вуксановићем, чланом титоградске „Будућности” сусрели смо и с њим разговорали.

— Почео сам да боксјем крајем 1978. године, управо када је и формиран БК „Будва”. Прве поуке боксерске вјештине добио сам од тадашњег и садашњег тренера Павла Бучая. Као четрнаестогодишњак први пут сам најукао боксерске рукавице, које је тада клуб на поклон добио од БК „Будућност”. Због земљотреса и ванредних околности 1970. године повремено смо тренирани, а за неко излажење на ринг није било ни говора. Тако 1980., у априлу, први пут сам се појео на ринг на појединачном првенству Црне Горе за омладинце у Бијелом Пољу, ка да сам се борио против Ивана грађанина Мартиновића. Тај меч сам изгубио. Међутим, пораз ме није обесхрабрио. Наставио сам да тренирам. У Никшићу исте године, стицајем околности, имао сам други званични меч, али против клупског друга Радомира Митровића. Меч је завршен неријешено. Трећи меч имао сам у Титограду, који ћу цијelog живота памтити. Побиједио сам Вукмировића, члана титоградске „Будућности”, класичним чокатом, већ у првој рунди. Тада је било у великој искушењу, да ли да наставим с боксом или не. Ово говорим из разлога што ја нисам поборник нокаут-побједа, као што су то, рецимо били: Јаковљевић, Тома Анђеловић, Звонко Вујић, Марјан Бенеш, већ сам поборник бокса како га је схватио Миодраг Петровић. Бокс сматрам племеним вјештином.

До данас — наставио је Ратковић — имао сам 28 мечева. Побиједио сам 22 пута, изгубио пет пута, а једном боксао неријешено. Међу мојим противницима су били: Рецепи (Приштина), шампион Југославије и вишешампион Европе, Драшковић (Никшић), Трајанов, шампион Бугарске, Мулић (Куманово), Спасовски (Скопље) и други. Меч с Вуксандовићем у Београду 17. јануара био је доста чудан. Судија у рингу Ролерт из Источне Њемачке дозвољавао је Вуксандовићу да се бори против свих правила бокса. Жири је то увидио и моје квалитетне наградио, иако сам од судија меч изгубио. То се ријетко дешава, а ето мени се догодило. Пехар „Палате спортова”, који сам добио, за мене је највећи тријумф кога сам забиљежио у невеликој спортијској каријери. Он је подстrek за нова доказивања у савладавању боксерске вјештине.

Будбу волим колико и они, ако не и више. С поносом истичем одакле сам, јер многи знају да Будба није имала никакве традиције у боксу, док нас није окупио Павле Ђучач, ранији шампион Црне Горе и један од оних који имају највеће тренерско звање у овом спорту. Од 1979. године мој пут је узлазан. Поведник сам на неколико ревија међународног карактера у нашој земљи. Све ћу учинити да овај спорт млади Будбе још више заводе. Истица, бокс у нашем мјесту нема традиције. Међутим, бокс је нешто лијепо и племенито. Није то туча, као што многи мисле, већ спорт за храбре, а не никако за татине синове и мамине мазе. Истина, у рингу није лако ући, али када се уђе, онда се мора борити витешки и мудро, уз претходно много тренирања, јер у рингу нико не прашта. То је бокс.

Колико је разумијевање средине где живим и где нас око двадесетак свакодневно вио тренира више је него за чуђење. Мој клуб нема ни најосновније услове за рад: нема сале, нема потребних ревизита. Немамо ни боксерских рукавица. Недавно, прије меча у Београду, био сам у ситуацији, да купим боксерске рукавице да бих се могао припремити. Тај издастак ме је коштао милион стarih динара. Не ријетко, ја и моји другови с тренером Бучаем одлазимо са квиру на ревије и турнире. Средства СИЗ-а за физичку културу су мала за наше успјехе. Свакако, делегати би, требали да се више окрену квалификованим спортивима у нашој општини, тако да би Будба могла, не само у боксу, имати у још неким спортивима барем југословенске ревије.

Рекао бих нешто и о зера зумијевању средине где сам рођен и где живим, када је упитању бокс. Послије меча у Београду, где сам оставио дosta добар утисак, у Будви су ме многи дочекали да ми кажу како је боље да одем некуд друго, јер овдје ћу као боксер пропасти. Ја

зултате, ако не и међународне. Понекад стигнемо на ревије или турнире гладни, јер су путовања скупа. Једном смо се из Титограда враћали пјешке. Тако смо ишли све до Паштоловске горе, када нас је један камионџија примио и довезао до Будве. И, поред свих тешкоћа, ја и моји другови с тренером Бучаем наставио да се боримо где нас год буду позивали. А, у Будви ћемо се, надам се, увијек враћати с неким трофејом.

— Који ти је меч до сада остао највише у сjeћању и кога противника највише цијениш?

— Издавао бих два. Са Спасовским и Драшковићем. То су боксери који су школу и знају шта је бокс. Знају све финесе боксерске вјештине. Од противника највише цијезим Редепији из Приштине од кога сам прошао године изгубио на појединачном првенству Југославије, или на његовом рингу у Бачкој.

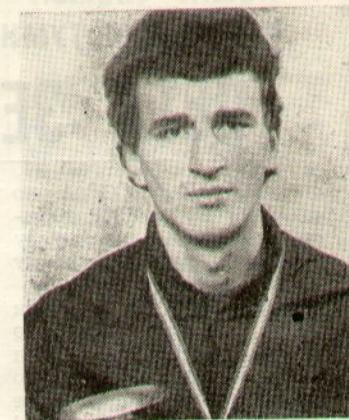
— Твоји узори у боксу?

— То је ненадмашни Касијус Клеј, а од Југословена Иван Пребег, Миодраг Перујовић, па Милисав Пауновић, који је, сваки од њих, био величина у боксу. Нису били поборници нокаут-побједе. Иван Пребег био је професионални шампион Европе у тешкој категорији. Миодраг Перујовић окитио се многим медаљама широм света, а Милисав Пауновић, такође био је ненадмашан техничар у рингу, члан „Партизана” и освајач великих домаћих и међународних трофеја.

— Ти се од почетка бављаш боксом налазиш у полу-средњој категорији, где се управо, по многима, ударци најразорнији. Да ли помиšљаш да промијениш категорију?

— То је моја велика предност, што могу тежину да одржавам. И, поред свега, нећу категорију мијењати, — рекао је на крају Видо Ратковић.

Станко Паповић

„МОГРЕН“ — ЧЛАН ЦРНОГОРСКЕ ЛИГЕ

Кошаркаши „Могрена“ испунили су обећање: постали су чланови прве црногорске кошаркарске лиге. Истина, изгубили су дерби у Тузима са екипом „Зете“, али су одмах потом убједљиво савладали екипу „Морнара II“ из Бара. И поред пораза у Тузима, „Могрен“ је на првом мјесту на табели. Којој прије краја (предстоји утакмица са „Јаворком“ у Никшићу) Будва није се пласирала у виши ранг такмичења. Играчи и стручни штаб, као и агенција управа, за службују честитке за пласман и поновну афирмацију кошарке у нашем граду.

НОВИ ТЕНИСКИ ТЕРЕНИ

Тенис у нашој општини добија све више присталица, али и нове терене. У Петровцу ће, по ред хотела „Ривијере“, бити изграђена два нова игралишта. И Бечићи, та које, до почетка туристичке сезоне, добије два нова тенис-игралишта. Ови терени ће служити првенствено за рекреацију гостију, али током већег дијела године моћи ће их користити тенисери. Тако ће по броју терена наша општина бити међу првима у земљи.

Г. С.

ГАЛЕРИЈА СОЛИДАРНОСТИ НА ТРГУ ОД ОРУЖЈА

Галерија солидарности биће смјештена у древној згради званој провидурова палата, која се налази на Тргу од оружја, најпространијем и највећем у старом которском граду. Како нас је обавијестио Владимир Кордич, секретар Завода за заштиту споменика културе општине Котор, током ове године почеће санацијни радови на овом и другим објектима Трга од оружја. Експонати галерије солидарности, који су стизали послије земљотреса у Црну Гору бројни су и врло вриједни.

С. Г.

Кутак за разоноду

СЛАБО ВИДИ

Сједио пјесник и бојем Петковић-Дис у једној кафани и пио вино. Нашио један његов познаник, коме Дис већ подавао није био вратио некакав дуг, па ће му рећи:

— Видим, за вино имаш новца, а мени дуг не врашаваш!

— Слабо ти видиш, — одговори му Дис. — Ти видиш само да ја пијем вино, али ниси видио да ли сам га и платио.

САМО: ПОТПИС

Дошао један богати Американац у атеље великог француског сликарка Сезана и предложио му:

— Ја бих хтио, маestro да имам једну вашу слику, али бих желио да је однесем у Њујорк, а да не платим царину.

— Па како то мислите да изведете?

— Овако: ви ћете ми пописати једно платно, а ја ћу послије у Њујорку дати да ми се нешто нацрта на њему, јер и ми имамо пуно сликара који раде тим вашим стилом.

ЛОЈД ЦОРЦ И МИЛИЈАРДЕР

Познати истраживач Скот затражио је помоћ од Лојда Цорца за своју поларну експедицију Енглески предсједник владе савјетовао је Скоту да се обрати једном милијардеру који је показивао живо интересовање за антартичку истраживања.

Скот је отишao милијардеру, а затим је поново дошао до Лојда Цорца.

— Но, јесте ли имали успјеха? — упитао га је предсједник

— Дао ми је хиљаду лира. Обећао ми је још педест хиљада ако успијем да вас убиједим да поћете са мном, а милион ако ми поће за руком да вас оставим на Јужном полу.

СНАШАО СЕ

Почетком прошлог рата Вилсон Черчил је, као први лорд Адмиралитета, обилазио један ратни брод. У једном часу он упита младог дежурног официра који га је пратио:

— Предпостављам да знате имена свих чланова посаде?

— Ох, да, господине — одговори официр, чим се прибрао од изненађења.

— Онда — како се зове овај човјек? — упита Черчил, јер му је било сум

њиво оклијевање официра.

— Артур Смит, господине.

Черчил се тада обрати том морнару и упита га како се зове.

— Артур Смит, господине — одговори лојално морнар Вилијам Смарт.

ПРЕВАРИО СЕ ГЕРШВИН

Композитора Цорса Гершвина позвали на пријем код неког холивудског мајндра.

— Најрадије не бих ишао — јадао се Гершвин пријатељу који је, такође, био позван. — Тачно знам шта ће да буде.

Чим се заврши вечера, он ће ме замолити да не одсвирам на клавиру и тако ћу остата који провести забављајући ње госте.

Пријатељ га је наговорио да, инак, прихвати по зив. Када је вечерба била завршена, Гершвин је са мо чекао да му домаћин приђе, па да га одбије. Међутим, домаћин није пријазнио и Гершвин је све више обузимао бијес. Негде пред крај пријема он гњевно шапну пријатељу:

— Шта тај човјек мисли тиме што ме не моли да свирам? Покушава ли он да ме понизи пред свим овим људима?